

Dej mi, no! 14+

pedagoško gradivo

avtorici Irena Duša Draž, Petra Gajžler

kazalo

uvodna beseda.....	3
o filmu.....	3
filmografski podatki.....	3
krajša vsebina.....	5
daljša vsebina.....	5
o avtorici	7
beseda avtorice.....	9
zanimivosti o nastanku filma	10

kritike.....	11
izhodišča za pogovor o ključnih tematskih sklopih v filmu.....	12
filmski žanr – najstniški film	12
odrašcanje in odnosi s starši	14
zbadanje in izobčenje v šoli.....	14
spolno odrašcanje.....	15
droge in alkohol med najstniki	15

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | **Dej mi, no!** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorici: *Uvodna beseda, Daljša vsebina, Odraščanje in odnosi s starši, Zzbadanje in izobčenje v šoli, Spolno odrašcanje, Droge in alkohol med najstniki*: Irena Duša Draž; *O filmu, Krajša vsebina, O avtorici, Beseda avtorice, Zanimivosti, Kritike, Filmski žanr – najstniški film*: Petra Gajžler • Uredila: Barbara Kelbl • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: Demiurg/arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor 2013

uvodna beseda

S filmi o odraščanju so pogosto težave, saj jih pišejo in režirajo odrasli, ki so lastno odraščanje že zdavnaj pustili za sabo in si do njega ustvarili debelo distanco. Naj bo ta romantična ali cinična, v njihovi interpretaciji je vedno jasno prisotna, prepoznamo jo kot tisti nostalgичni plašč, ki blaži surovo bolečino najstništva in dela svet preprost, razumljiv in logičen. Najstništvo je seveda vse prej kot to, zato je posneti film, ki se odraščanja loteva iskreno in pošteno, neznansko težka naloga. Odraščanje je drama in komedija hkrati, in tako se ga je lotila tudi režiserka Jannicke Systad Jacobsen. V filmu **Dej mi, no!** se loteva najbolj nerodnih najstniških tem, in to brez rokavic.

V pedagoškem gradivu podajamo več informacij o filmu in zanimivosti o njegovem nastanku, o čemer piše Petra Gajžler. Umešča ga tudi v kontekst žanra najstniškega filma, kar je zanimiva tema za pogovore z učenci ali dijaki po ogledu. Priljubljena mladinska pisateljica Irena Duša pa piše o zadregah najstnikov (in tistih, ki jih spremljajo). Mladim v branje ob filmu svetujemo tudi priročnik, ki sta ga ustvarila skupaj z Izarjem Lunačkom – *Seksikon (Vse, česar nikoli niste hoteli vedeti o ljubezni*, Cankarjeva založba 2008).

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Dej mi, no!**

izvirni naslov **Få meg på, for faen**

država produkcije Norveška

leto produkcije 2011

tehnični podatki 16 mm, 1.78:1, 76 minut

jezik v norveščini s slovenskimi podnapisi

režija Jannicke Systad Jacobsen

scenarij Jannicke Systad Jacobsen

zgodba Olaug Nilssen

fotografija Marianne Bakke

montaža Zaklina Stojcevska

glasba Ginge Anvik

produkcija Brede Hovland, Sigve Endresen

igrajo Helene Bergsholm, Malin Bjørhovde, Henriette Steenstrup, Beate Støfring, Matias Myren, Lars Nordtveit Listau

distribucija Demiurg

festivali in nagrade (izbor)

Film je leta 2011 dobil nagrado za najboljši scenarij na filmskem festivalu Tribeca (Tribeca Film Festival) in nagrado neodvisne distribucije za najboljši debitantski film na rimskem filmskem festivalu (Rome Film Festival). Istega leta je revija Variety na češkem filmskem festivalu v Karlovih varih uvrstila režiserko na seznam desetih evropskih režiserjev, ki si jih je treba ogledati.

krajša vsebina

Petnajstletnico Almo, ki živi v dolgočasnem in odročnem norveškem zaselku, preveva vrtiljak nenadzorovanih hormonov in fantazij. V njih doživlja romantične trenutke s sošolcem Arturjem, po katerem hrepeni, pa tudi spolne fantazije o vsakem, ki ji prekriža pot. Po nenavadnem in vznemirljivem dogodku ob srečanju z Arturjem o tej izkušnji pove nejeverni prijateljici Ingrid, ki je tudi zagledana vanj. Artur dogodek zanika, Ingrid pa Almo označi za lažnivko in zasmehujoče raztrobi informacijo po šoli. Alma postane tarča posmeha in izobčenka. Težave pa ima tudi doma: njena mama, samohranilka, je zgrožena nad visokim telefonskim računom, ki ga je Alma povzročila s klicanjem vroče linije. Da bi Alma odplačala račun, ji mama uredi službo v trgovini, kjer preganja odvečni čas z listanjem vročih revij. Almi se zdi, da je njen položaj brezizhoden, zato zbeži pred svojimi težavami v Oslo, vendar se mora že po enem brezskrbnem dnevu vrniti domov, kjer doživi končni preobrat.

daljša vsebina

Petnajstletna Alma odrašča v norveški gorski vasi Skoddeheimen. V šolo se vozi z avtobusom, njena klapa sta sestri Sara in Ingrid, hčerki lastnika lokalne trgovine. Trem mladim in značajsko zelo različnim dekletom domači kraj razen piva, hašiša ter »mladinskega centra«, namenjenega vajam pevskega zbora in občasnim žurkam, ne nudi kakšne posebne zabave ali priložnosti. Pred nezadovoljivo resničnostjo bežijo v domišljijski svet, ki si ga prikroji vsaka po svoje. Almo, ki živi z mamo samohranilko, napadajo najstniški hormoni, ki s sabo prinesejo masturbiranje, klice na vročo telefonsko linijo in številne fantazije, v katerih navadno nastopa njen lepi sošolec Artur, včasih pa pač tisti, ki prvi pride mimo. Sara sanja o tem, da se bo preselila v Združene države Amerike, kjer bo pomagala ukiniti smrtno kazen. Svojo aktivistično držo udejanja s pisanjem pisem zapornikom, ki čakajo na usmrtitev, a pisma namesto v poštni nabiralnik odlaga v predal pisalne mize. Ingrid se boji, da bi ponovila zgodbo svoje mame, ki si je prehitro omislila družino in zaradi tega prekinila študij. Čeprav je njen pogled na svet videti še najbolj realen, jo ovirata cinizem, ljubosumje in huda tekmovalnost. Luč na koncu tunela vsem trem predstavlja najstarejša Maria, sestra Ingrid in Sare, ki je zapustila Skoddeheimen in odšla študirat v Oslo.

Resničnost in fantazija se začneta za Almo (in za gledalca) mešati, ko Artur pokaže zanimanje zanjo. Pridruži se ji pri sprehajanju psa in jo vpraša, ali se zvečer vidita na zabavi v mladinskem centru. Alma in prijateljici pred večernim dogodkom najdejo polnoletnega fanta,

ki jim kupi pivo. Vse tri so na zabavi vidno zdolgočasene in Alma odide na svež zrak. Pridruži se ji Artur, ki jo po romantičnem spogledovanju preseneti s čisto konkretnim, čeprav v resnici nedolžnim in nerodnim dotikom.

Kot prava najstnica Alma dogodek deli s svojima prijateljicama, to pa ima zanjo usodne posledice. Ljubosumna Ingrid Arturju glasno oznani, kaj naj bi se zgodilo med njim in Almo. Artur kakršenkoli stik zanika in Alma v nekaj dneh postane izobčenka.

Stvari gredo na slabše tudi doma, ko mama dobi račun za telefon in izve za hčerkinе klice. Ne le da je ne razume, njene prebujajoče se spolnosti se tudi sramuje. S hčerko pride do dogovora, da bo račun za telefon odplačala s popoldanskim delom v lokalni trgovini, kjer pa ima le še več časa za fantaziranje in prebiranje pornografskih revij.

Alma se znajde v situaciji, ko se ne more pogovoriti z nikomer, ne z mamo ne s prijatelji. V zadnjem obupanem poskusu želi na štiri oči prisiliti Arturja, da bi vsaj njej priznal resnico, a ji ne uspe. Artur zaljubljeno dekle zavrne. Alma pobegne od doma v Oslo k Marii, kjer ji starejši kolegi pomagajo na situacijo pogledati z distance in ji vlijejo nekaj prepotrebne samozavesti. Med njeno odsotnostjo se mama zave težav, v katerih se je znašla njena hčerka, in ob vrnitvi pokaže več razumevanja. Sara se upre sestri Ingrid in prekine igro zavračanja, premisli pa si tudi Artur, ki se pojavi pred njenimi vrati in ji končno le potrdi, da si dogodka med njima ni le domišljala. Alma v tem trenutku jasno izrazi razliko med njima: skozi vse, kar se je zgodilo, je sama dokazala svoj pogum, medtem ko je Artur reva.

Naslednje jutro jo pred šolo pričaka Artur s transparentom, na katerem priznava: EG VAR BORTI ALMA MED PIKKEN ARTUR 10B (»*Almo sem dregnil s penisom. Artur 10B*«).

o avtorici

Jannicke Systad Jacobsen, ki se je leta 1969 rodila na Norveškem, se je v svoji karieri izkazala za nadarjeno večplastno režiserko, pisateljico in striparko. Režijo je študirala na nacionalni češki fakulteti za film FAMU in na mednarodni filmski šoli v Londonu. Poleg tega je študirala tudi gledališče in socialno antropologijo na univerzi v Oslu. Čeprav se je med študijem večinoma ukvarjala s pripovednimi filmi in tudi njeno prvo kratko delo **Wheels** (1999) sodi v to kategorijo, je več kot 12 let ustvarjala pretežno kot režiserka dokumentarnega filma. Njeni dokumentarci so zelo osebni in nekonvencionalni, s pridihom suhega humorja in politike. Prvi kratki dokumentarec **A Little Red Dot** (En liten rød prikk, 2001) je absurдна fabula o dogodkih ob ponovni vzpostavitvi poštne storitve med Tajvanom in Kitajsko po 40-letni komunikacijski prekinitvi. Ker Kitajci niso hoteli sprejeti tajvanske zastave na znamki, je bila ta skrita na znamki kot rdeča pika zraven svetilnika. Njen naslednji kratki film **The Stamp And The Lighthouse** (Frimerket og fyret, 2002) je osebni in filozofski esej o spremembah na Norveškem, ki so bile posledice zaprtja pošt in svetilnikov zaradi zmanjšanja proračuna. **War On Paranoia** (Kampen mot paranoia, 2003) spada med osebne dokumentarne filme in je nastal kot reakcija na vojaško zastraženost ameriške ambasade v Oslu po 11. septembru. Za televizijo je posnela dokumentarec **Sandmann – The Story of a Socialist Superman** (Sandmann - Historien om en sosialistisk supermann, 2005), kjer skozi dogodivščine priljubljene vzhodnonemške televizijske lutke z imenom Sandmann obravnava vzpon in padec vzhodnonemškega socializma. Za kratki dokumentarec o dveh obubožanih dečkih, ki oblečena v klovne beračita po ulicah Gvatemale, **The Clown Children** (Klovnebarna, 2005), je režiserka dobila posebno omembo za najboljši dokumentarec na filmskem festivalu v Berlinu. V svojem zadnjem dokumentarnem filmu **Scenes From A Friendship** (Scener fra et vennskap, 2009) se je dotaknila teme nenavadnega in posebnega prijateljstva med dvema moškima v zgodnjih 30-ih letih, ki sta prijatelja že od otroštva. V tem filmu dokumentira resnične ljudi brez scenarija, do izraza pa spet pride značilni suhi humor, ki se pogosteje pojavlja v njenih zgodnjih delih. Film so nekateri primerjali celo z deli Jima Jarmusha in Roya Anderssona, med snemanjem pa je režiserka dobila navdih in napisala scenarij za **Dej mi, no!**. Leta 2011 ji je Norveški filmski inštitut odobril denar za snemanje drugega celovečerca, tragikomične zgodbe o stvareh, ki jih pusti za seboj mrtva oseba, in o ljudeh, ki se morajo s temi stvarmi soočiti. Systad Jacobsen pa v svoji karieri ne ustvarja samo kot filmska režiserka. Napisala in ilustrirala je tudi strip **Viva Cliché** (2006), v tiskanih medijih pa občasno objavlja svoje kolumne in eseje.

filmografija (izbor)

1999 **Wheels**

2001 **A Little Red Dot (En liten rød prikk)**

2002 **The Stamp And The Lighthouse (Frimerket og fyret)**

2003 **War On Paranoia (Kampen mot paranoia)**

2005 **Sandmann – The Story of a Socialist Superman (Sandmann - Historien om en sosialistisk supermann)**

2005 **The Clown Children (Klovnebarna)**

2009 **Scenes From A Friendship (Scener fra et vennskap)**

2011 **Dej mi, no! (Få meg på, for faen)**

beseda avtorice

»Knjiga pripoveduje o ljudeh, ki si želijo biti vidni /.../. Njihove zgodbe se zdijo majhne, vendar pa zanje niso nič manj pomembne. Liki so se mi zdeli zelo realistični in vseč mi je bil pisateljičin humor. V zgodbi je veliko preskokov med časom in prostorom ter med resničnostjo in fantazijo, nikoli zares ne veš, na katerem od teh polov se nahajaš. Vse te stvari so me spodbudile za snemanje filma.«

»Zelo dobro se spominjam, kako je biti najstnik /... / kako so bile vse stvari pomembne, vsa čustva in prve izkušnje, kako so bile intenzivne in kako sem hotela, da se vse zgodi še v istem trenutku. Bilo je burno obdobje, ko je bilo marsikaj, kar se je zdelo starejšim ljudem malenkostno, za najstnike življenjsko pomembno. Ljudje so pogosto nostalgčni glede svoje mladosti, ki pa je lahko tudi zelo težko obdobje; mislim, da ta okvir ustvarja priložnost za veliko drame, pa tudi komedije.«

»Ko iščeš like, podobne Alminemu, morajo igralci pogosto imeti kakšne posebne značilnosti, kot so oranžni lasje, po katerih naj bi prepoznali čudaški lik. /.../ Mi pa smo hoteli nekoga normalnega, ki bi imel pridih posebnosti /.../. Pravzaprav mislim, da je Alma najbolj normalna oseba v Skoddeheimenu. Ni je strah pokazati resnice. Ko nekaj začuti, to tudi pokaže, vsi okoli nje pa znorijo in mislijo, da je čudno že samo zaradi stvari, ki jih čuti. Velike probleme delajo iz nečesa, kar v resnici sploh ni problem /.../ Pri njej mi je vseč, da je povsem samosvoja. Postavila se bo zase. Njene metode niso zmeraj najbolj domiselne, vendar mi je ta lastnost vseč in jo delim z njo.«

»/.../ Ženske v popularni kulturi s svojo seksualnostjo dražijo za prodajo albumov, glasbe, reklam in mode. Svoje telo moraš postaviti na ogled svetu, hkrati pa hočeš, da s tabo ravnajo kot z devico Marijo. S tem filmom sem hotela povedati: 'Tako je v resnici, to je normalno.'«

*»Če ga primerjaš z ameriškim najstniškim filmom o seksu, kot je na primer **Ameriška pita**, v njem ni nič resničnega, so samo šale in pretiravanja. Film gre v skrajnosti, tako da ni globljega pomena /.../ Mislim, da se lahko ljudje z mojim filmom bolje poistovetijo, ker je naraven in ima globlji pomen.«*

- Systad Jacobsen, režiserka in scenaristka

zanimivosti o nastanku filma

V literarni predlogi se srečamo s tremi frustriranimi dekleti različnih starosti in Alma je junakinja samo ene izmed zgodb. Po mnenju režiserke je njena zgodba najmočnejša, zato se je odločila samo za njeno ekranizacijo in Alma je v filmu protagonistka. S tem je režiserka pridobila tudi več prostora, da je lahko bolj razvila lik Sare in telefonskega operaterja na vroči liniji, ki je v knjigi obstajal samo na računu za telefon.

Kraj Skoddeheimen v resnici ne obstaja, je pa podoben mestu Solheimsdalen v okrožju Sogn og Fjordane, kjer je odraščala pisateljica. Režiserka je hotela, da tudi njeni mladi igralci prihajajo iz izoliranih krajev, tako kot liki, ki jih igrajo, in da govorijo specifičen dialekt okrožja, kjer so potekale tudi avdicije za vloge v filmu.

Sedemnajstletna Malin Bjørhovde je šla na avdicijo zgolj z namenom, da bi se izognila dolgočasni uri zgodovine, in ne zaradi zanimanja za film.

Idejo Sarinega dopisovanja z morilci, obsojenimi na smrtno kazen, je režiserka vzela iz lastnega življenja, saj je kot najstnica to počela tudi sama.

Za Almine gole scene v filmu so uporabili dvojnico, pri penisu pa protetiko.

Režiserka je hotela, da bi bila igra čim bolj naturalistična, zato se igralci scenarija niso učili na pamet, ampak so ga na snemanju uporabljali samo kot pripomoček.

Avtorica knjige *Få Meg På, For Faen* (2005) Olaug Nilssen je zanjo dobila različna priznanja in nagrade, veliko slavo pa je požela tudi v medijih. Knjigo je celo priredila v gledališko igro, ki jo igrajo v norveškem gledališču.

kritike

»Celovečerni prvenec Norvežanke Jannicke Systad Jacobsen bo skoraj gotovo kmalu pridobil status novega skandinavskega presenečenja, veliko pa je tudi možnosti, da postane novi ljubljenec festivalskega občinstva. Režiserka se je namreč s pravšnjo mero tankočutnosti, predvsem pa brez moralističnih zavor lotila še danes vse prepogosto tabuiziranega vprašanja spolnosti pri najstnikih.«

- Denis Valič, *Pogledi*

»Tudi tema utesnjenosti v malem mestu in hrepenenja po pobegu iz njega ni nova, a Jacobsenova pokaže, da jo je mogoče obdelati z malce drugačnega vidika, predvsem pa razblinja filmske tabuje, da imajo težave z nadzorovanjem libida samo fantje.«

- Kaja Sajovic, *MMC RTV SLO*

»Režiserka Jannicke Systad Jacobsen je s filmom skušala prikazati, da sta ženska spolnost in obravnavanje telesa, tudi pri najstnicah, precej kompleksna in vse prej kot enoznačna. Čeprav popularna kultura, trendi in površno medijsko jemanje in izkrivljanje ženskega telesa govorijo oz. učijo drugače, ženske in dekleta, tudi v tem filmu, sporočajo, da so njihova telesa nekaj povsem običajnega in da so tudi najstnice prav tako "potrebne" kot njihovi (moški) sovrstniki, če ne še bolj. Hormoni namreč razganjajo tako ene kot druge, film pa na precej nedolžen in posrečen način prikaže tegobe mladih deklet v majhnem norveškem kraju, kjer po malem vsi sanjajo o tem, da bi ga zapustili. Simpatičen film o odraščanju in spolnem prebujenju.«

- Boštjan Tušek, *24ur.com*

»Režiserka Jannicke Systad Jacobsen na Godardov način ohranja film svež in igriv /.../. Žal še zmeraj obstajajo dvojni standardi v odnosu do populacije spolno voljnih deklet – njihovo poželenje ni obravnavano z enako naklonjenostjo, kot so je deležni moški v različnih medijskih oblikah, in to le v primeru, če so sploh reprezentirane kot takšne. **Dej mi, no!** bolje pozno kot nikoli skuša zapolniti to praznino, ne samo s protagonistko, ki jo podžiga misel na spolni odnos, ampak tudi z osvetlitvijo problematike neenakega ravnanja glede seksualnosti med fanti in dekleti v družbi.«

- Christopher Bell, *IndieWIRE*

izhodišča za pogovor o ključnih tematskih sklopih v filmu

filmski žanr – najstniški film

Film **Dej mi, no!** lahko žanrsko uvrstimo v kategorijo najstniškega filma, ki se je na filmskem platnu začel pojavljati v 50-ih letih v Hollywoodu. To je bil čas, ko so najstniki žepnino zapravljali za zabavno trošenje svojega prostega časa, ki ga je bilo takrat popularno preživljati v kinih. Zdi se, da se časi niso veliko spremenili. Danes so ciljna publika filma še zmeraj primarno najstniki in mladostniki, vendar pa tudi odrasli. Najpogostejše teme, ki se pojavljajo v najstniških filmih, so odraščanje, prva ljubezen in seksualne izkušnje, uporništvo, dogodivščine, konflikt s starši, pa tudi strah in odtujenost. Protagonisti so največkrat srednješolci moškega spola, najpogostejša podkategorija najstniškega filma pa so najstniške komedije, kjer je prevladujoča tema zaljubljenost in prve seksualne dogodivščine. Ta tip filma je predvsem izdelek hollywoodske produkcije, ki temo spolnega odraščanja predstavlja stereotipno in velikokrat tudi trivialno.

Medtem ko v hollywoodski produkciji pod žanrom najstniški film srečujemo predvsem zgodbe najstnikov moškega spola, ki si na vsak način želijo izgubiti nedolžnost ali pridobiti čim več seksualnih izkušenj, so najstnice v popularni kulturi večinoma predstavljene v zelo seksualiziranih podobah, čeprav odkrita reprezentacija njihovega poželenja ostaja družbeni tabu. Pogled na seksualno privlačno podobo najstnice je torej veliko manj problematičen kot pa pogled v njene čutne misli. Seksualnost najstnice je sicer v Hollywoodu reprezentirana kot nekaj sprejemljivega, vendar samo skozi romanco (vampirski saga **Somrak** [Twilight, 2008]). Slabšalno in deviantno je reprezentirana skozi podobo lahke punce (**Lahka punca** [Easy A, 2010]), pogosta pa sta tudi prikazovanje pomanjkanja seksualnosti zaradi neprivlačnega videza (**Ona je prava** [She's all that, 1999]) in reprezentacija seksualnosti kot predmet posmeha ali sramote zaradi neprijetnih seksualnih situacij (**Ameriška pita** [American Pie, 1999]). Želja najstnice je torej predstavljena vse prej kot nekaj normalnega, česar pa zagotovo ne moremo trditi za **Dej mi, no!**, kjer režiserka skozi ponavljajoče podobe Alminega masturbiranja zruši tabuje o seksualnem poželenju najstnice. To je prikazano brez pretiravanj, kot nekaj povsem normalnega. Komični vložki v filmu ne služijo pretiravanju ali ustvarjanju skrajnih in nerealnih situacij v zvezi s spolnim odraščanjem, kot to počne marsikatera konvencionalna najstniška komedija in s tem odvrta pogled od dejanske problematike, ampak sprostijo vzdušje do te mere, da na simpatičen način razbijejo sramežljivost in morebitne zagate v zvezi s temo spolnega odraščanja. Za razliko od filmov glavnega toka si je režiserka prizadevala posneti čim

bolj avtentičen prikaz najstniškega spolnega odraščanja, kar ji je tudi uspelo. Z uporabo kamere z roke, ki je značilna predvsem za snemanje dokumentarcev, je filmu vdihnila občutek realizma, ki pa se na določenih točkah preljuje v Almine fantazijske podobe.

Podobno reprezentacijo spolnega odraščanja najstnic in njihove identitete, le da se film loteva tudi aktualne problematike spolne usmerjenosti, smo lahko doživeli tudi v švedskem filmu **Pokaži mi ljubezen** (Fucking Åmål, 1998). Protagonistki Elin in Agnes si tako kot Alma ter tudi Sara in Ingrid želita čim prej zapustiti domač, nazadnjaški kraj Åmål in oditi v napredno švedsko prestolnico Stockholm, ki zanju pooseblja svobodo. Tam bi lahko bili in postali to, kar si želita, brez obsojanja, ki sta ga deležni v domačem kraju – Elin zaradi netipičnih življenjsko-poklicnih ambicij in kasneje zaljubljenosti v Agnes, Agnes pa zaradi svoje spolne usmerjenosti. Oba filma se emancipatorno lotevata želji in ambicij mladih deklet, ki so v konvencionalnih filmih v takšni obliki prevečkrat spregledane.

Pogovor ponuja prepoznavanje razlik med popularnimi hollywoodskimi najstniškimi filmi in nekonvencionalnim najstniškim filmom, kot je **Dej mi, no!**. Vprašanja, ki se ob tem lahko zastavijo, so:

Kateri najstniški film ste si nazadnje ogledali?

Naštejte nekaj svojih najljubših najstniških filmov in njihove značilnosti (kdo so glavni junaki, kraj in čas dogajanja, tema, ki se je loteva film, značilnosti glavnih junakov, kakšen je žanr filma: komedija, drama, pustolovščina).

A ste si ogledali kakšen najstniški film na temo spolnega odraščanja? Naštejte jih in skušajte poiskati njihove skupne značilnosti. Primerjajte jih s filmom **Dej mi, no!**.

Razmislite, katerih tem se dotika film **Dej mi, no!**, in jih naštejte!

Ali ste se v preteklosti že srečali s kakšnim najstniškim filmom, kjer so v glavnih vlogah predvsem dekleta? Kakšen se vam je zdel?

odraščanje in odnosi s starši

Odraščanje je čas, ko se otroci prvič resno zavedo, da njihovi starši niso popolni. Izguba zaupanja v absolutni prav temeljito spremeni perspektivo njihovega pogleda na svet in jih pahne v začasno precej negotov položaj. V tem času je zanje še posebej pomembno, da se namesto na svoje starše naučijo nasloniti nase, da najdejo lastne temelje in sprejmejo sebe, kakršni so.

V filmu je jasno prikazan prepad med mamo in njeno odraščajočo hčerko, zgodba pa brez milosti razkrije rigidnost in strahopetnost materine pozicije, ki kot taka ni vidna le s strani otroškega, ampak tudi odraslega gledalca.

Izhajajoč iz konkretnih situacij – prizorov, predstavljenih v filmu, se lahko z mladimi pogovarjamo o prepadu med generacijami in o tem, kaj ta prinaša, pa tudi o stiskah, ki so posledica nerazumevanja in nesprejemanja s strani staršev. Hkrati pogovor ob filmu omogoča korak k razumevanju lastnih staršev, k sprejemanju njihove zmotljivosti.

Otroci lahko posamezno ali v skupinah oblikujejo in predstavijo svoja mnenja o tem, kako bi Almina mama lahko ravnala pravilneje, po drugi strani pa jih lahko izzovemo tudi k iskanju rešitev, kako lahko kot najstniki storijo prvi korak k boljšemu razumevanju med njimi in starši oziroma drugimi odraslimi osebami, ki v njihovih življenjih igrajo pomembno vlogo. Pogovor naj bi mlade usmeril k bolj razumevajočemu, a tudi bolj suverenemu odnosu do sebe in drugih.

zbadanje in izobčenje v šoli

Neuslišana ljubezen ni najhujše, kar doleti mlado Almo. Ljubosumna sošolka izkoristi nerodno situacijo in jo popolnoma osami. Alma izgubi svojo socialno mrežo, nihče, niti najboljša prijateljica, se noče ali ne upa več družiti z njo.

Tako imenovani “bullying” je zadnja leta v šolah vroča tema, vedno več učiteljev pa poroča, da se fizično nasilje (sploh med dekleti) vse bolj umika psihičnemu, ki ga je težko zaznati in še težje preprečiti ali sankcionirati. Seveda ne gre pričakovati, da bi učenci med skupinsko razpravo o tem problemu razkrivali lastne stiske ali priznavali svoje grehe. Namen pogovora je predvsem opremiti mlade z rešitvami, ki se jih lahko oprimejo v primeru, da se znajdejo v takšni situaciji, pa tudi spodbujanje vzpostavljanja distance, ki lahko v takšnih situacijah pomaga prebroditi najhujše čase.

Pogovor ponuja tudi možnost razmisleka o osebni etiki, njenem razvoju in utrjevanju, saj tovrstnega vrstniškega terorja ne moremo omejiti z običajnimi pravili. Če čas in volja to dopuščata, lahko mladostnike prosimo, naj opišejo vsaj en primer nasilja, ki so se ga spomnili ob ogledu filma. Ob tem jih opozorimo, da morajo identitete ostati skrite, ponudimo jim tudi strukturo zgodbe, ki se je lahko držijo ali pa ne: v prvem delu opišejo resnično situacijo, ki vključuje njihovo interpretacijo vzrokov, v drugem pa predstavijo fiktivni razplet zgodbe. Najbolj pogumni se lahko odločijo za dva konca – srečnega in tragičnega.

spolno odraščanje

Spolno odraščanje je tema, ob kateri se pogovor med odraslimi in mladostniki pogosto zatakne. Film **Dej mi, no!** vsebuje kar nekaj prizorov, ki lahko pri takšnih zadregah pomagajo, saj prizemljijo abstraktna vprašanja s karseda konkretnimi primeri. Ko abstraktno prevedemo v konkretno, to nemalokrat dobi humoren ton, in tudi **Dej mi, no!** pri tem ni izjema. Kot takšen je film odlično izhodišče za nerodne pogovore, malo zato, ker humor sprošča, malo pa tudi zato, ker se ljudje o intimnih stvareh rajši pogovarjamo na tujih kot na lastnem primeru. Z učenci poiščimo razloge/okoliščine, ki so povzročili položaj, v katerem se je znašla Alma. Iščimo podobnosti in razlike med sodobno norveško in slovensko najstniško realnostjo, lahko pa primerjamo tudi ruralno in urbano okolje. Razdeljeni v skupine naj učenci določijo pet glavnih dejavnikov v Alminem primeru, potem pa jih prevedejo v izbrano zgodovinsko situacijo in orišejo isto zgodbo v drugih okoliščinah. Namesto časovnih smernic “pred 100, 500, 1000 leti” lahko ponudimo “Maribor po 2. svetovni vojni”, “Firence v renesansi”, “viktorijanska Anglija”, “na dvoru Ludvika XIV”, “predkolumbovska Srednja Amerika” itd., pri čemer jim pomagamo in jih spodbujamo pri raziskovanju zgodovinskih dejstev. Skozi pogovor o spolnem odraščanju poskušamo najstnike opremiti z znanjem in samozavestjo, ki ju bodo potrebovali za odgovorno in pozitivno vedenje v svetu, v katerega vstopajo.

droge in alkohol med najstniki

Zdravi najstniki prestopajo meje, nekatere bolj nevarne od drugih. Preizkušanje in zloraba drog sta gotovo med pomembnejšimi skrbmi, ki jih pubertetniki povzročajo svojim staršem in

učiteljem. Izhodišče, ki ga za pogovor o tej temi ponuja film, so prizori, ko mladoletniki pijejo alkohol. Ker niso pretirani in ne delajo iz muhe slona, omogočajo miren in razumen pristop.

Vprašanja, ki se ob tem ponujajo, so:

Kako dostopne so dovoljene droge za mladoletne in prepovedane droge na splošno?

Kakšen je odnos mladih do drog?

V kolikšni meri je alkohol stvar subkulture (primera zloglasnega popivanja na ploščadi Maximarketa ali na obrežju Ljubljane)?

Kakšna je tradicija pitja alkohola v Sloveniji in kako se s časom spreminja? Kakšno vlogo ima alkohol v ljudskem zdravilstvu? Za katere namene se poleg opijanja uporablja alkohol?

Kot večina stvari ima tudi pitje alkohola pozitivne in negativne učinke, zato naj učenci po skupinah pripravijo razloge za in proti, ki jih na koncu združijo v nekakšen razredni seznam.

Učitelj učence opozori na razlikovanje med kratkoročnimi in dolgoročnimi učinki.

